

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

کارگاه قلم و کارکرد آن در هستی

از مجموعه مباحث تدبر در هستی

مدرسه اسماءالحسنی (علوم پایه)
اسفندماه ۱۴۰۰

مفهوم قلم

- قلم از مفاهیمی است که انسان‌ها با آن بسیار سر و کار داشته و از آن استفاده می‌کنند.
- هنگامی که سخن از قلم به میان می‌آید، در ذهن آدمی وسیله‌ای ترسیم می‌گردد که دارای جوهری قابل ثبت است و به واسطه به کارگیری از آن می‌توان مطلب و یا مطالبی را به نگارش درآورد.
- با این نگارش انسان قابلیت تکثیر و حفظ مطالب را می‌یابد و می‌تواند آن را ماندگار کرده به دیگران انتقال دهد.

مفهوم قلم در قرآن

- وقتی با نگاه عمیق به هستی می‌نگریم در می‌یابیم که خداوند برای هرثبتی در آن وسیله و سببی را مهیا کرده است، به این سبب ثبت و ضبط در عرف لغات قرآن «قلم» گفته می‌شود.
- قلم وسیله‌ای است که به واسطه آن حقیقتی نازل می‌شود. به عبارتی دیگر، قلم واسطه نزول و انتقال حقایق از مرتبه‌ای به مرتبه دیگر است.
 - قلم وسیله خلق مخلوقات است.
 - قلم وسیله‌ای برای جعل کاربردها و اثرات آنهاست.
 - آنچه توسط قلم به ثبت می‌رسد می‌تواند احکام و یا تفصیل یک حقیقت باشد.

-
- قلم در نظام هستی عبارت از وسیله‌ای است که فیوضات الهی را در شئون مختلف ثبت کرده و سبب ظهور آنها می‌شود.
 - با این معرفی از قلم می‌توان گفت:
 - قلم، مخلوقی از مخلوقات الهی است که باعث ثبت می‌شود.
 - از آنجایی که هر مخلوقی می‌تواند ثبتي داشته باشد، خود نوعی قلم است.

قلم در تکون

هست

قلم

موجود

قلم

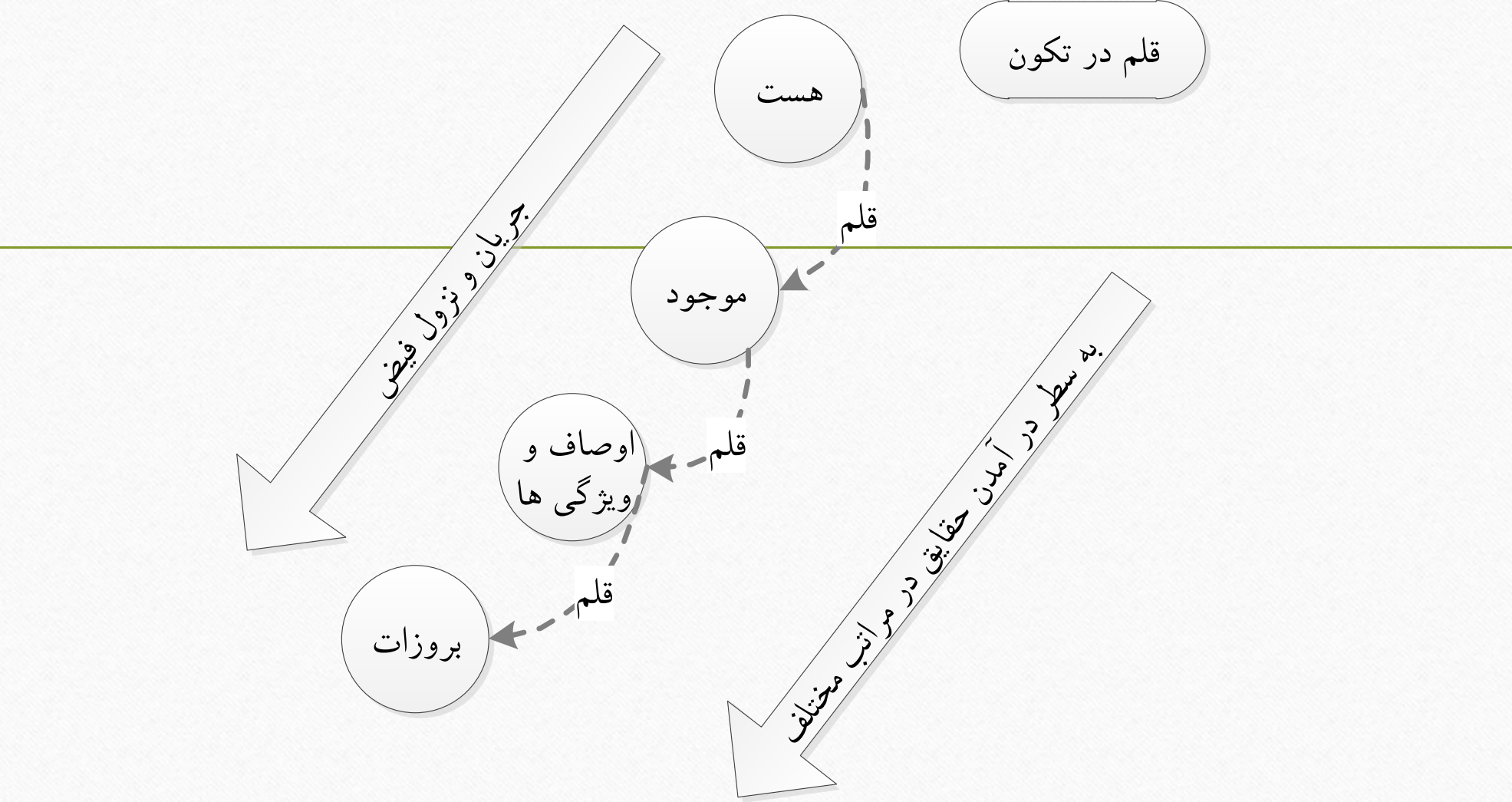
اوصاف و ویژگی ها

قلم

بروزات

جریان و نزول فیض

به سطر در آمدن حقایق در مراتب مختلف

-
- از آنجایی که نظام علی و معلولی سراسر شئون عالم را در بر گرفته است. در تدبر در ساحت کتاب و محتوای کتاب فهم عامل کتابت در کتاب که از آن تعبیر به «قلم» می شود، لازم می آید.
 - می توان مطالعات هستی شناسانه را با محوریت این مفهوم از سر گرفته و به بررسی عوامل و اسباب استقرار دهنده حقایق و اشیاء در نظام عالم و در شئون مختلف آن پرداخت.
 - قلم در هستی عبارت است از «عامل به ظهور رساننده و ثبت کننده و استقرار دهنده حقیقت در گستره وجود».

تأثیر قلم در هستی

- با توجه به آیات و روایات، قلم در مقام کتابت و نوشتن موجب حفظ و ثبت چیزی می‌شود: این دو کار کرد را می‌توان با بررسی کلمات زیر به خوبی مشاهده کرد. در این کلمات تأثیر قلم در هستی مشخص می‌شود:
- الف - مکتوب: عام‌ترین کلمه‌ای که برای تأثیر قلم بیان می‌شود کتابت است در این صورت به اثری که ثبت شده «مکتوب» گفته می‌شود لذا این کلمه در موقعی به کار می‌رود که به کار کرد ثبت و حفظ حقایق توسط قلم توجه می‌شود.
- ب - مرقوم: این کلمه در موقعی به کار می‌رود که به کار کرد ثبت و حفظ علائم و آثار چیزی توجه شود.
- مسطور: این کلمه در موقعی استفاده می‌شود که علاوه بر ثبت بر مفهوم نظم و چینش نیز تأکید باشد.
- د - خط: این کلمه وقتی به کار می‌رود که تنها به ارائه نوعی ثبت به صورت اجمالی و نه الزاماً معنا دار اشاره دارد.

قلم از منظر آنچه به نگارش در می آورد :

- همچنین می توان موضوع قلم را از منظر آن چه به نگارش در آورده است، بررسی کرد و مکتوبات، مرقومات و مسطوراتی را که توسط آن نگاشته می شود در عناوینی مانند عناوین زیر مورد مطالعه قرار داد:
- قلم و رانده شدن حکم
- قلم و رقم خوردن تقدیر و سرنوشت موجودات
- قلم و رقم خوردن موجودیت یک موجود در بستر تغییرات متناسب با خود به عبارتی دیگر قلم و رقم خوردن اقتضائات
- قلم و رقم خوردن تشابهات در هستی
- قلم و نزول محکمت در نظام عالم

قلم در ساحت انسان به عنوان موجودی مختار

- در ساحت انسان که موجودی مختار است می توان قلم را ابزاری دانست برای:
- رقم زدن تغییرات مطلوب در زندگی رو به سوی دست یابی به اهداف و مقاصد و در نهایت غایت حقیقی زندگی در عالم ماده
- مدیریت تغییر و تحول به جهت رقم خوردن ثب و تثبیتی که منجر به توسعه وجودی و حظّ و بهره بیشتر بردن از وجود گردد.
- مدیریت رشد اعم از مادی و معنوی به جهت دست یابی و وصول به کمال

رابطه قلم و مداد

- مداد به عنوان عامل اصلی در کتابت قلم، حقیقتی است که سبب ثبت توسط قلم می‌شود. این حقیقت در هر مرتبه‌ای به صورتی جلو می‌کند. در بررسی نقش مداد در کتابت لازم است به نقش کلمات در هستی رجوع شود زیرا در روایات متعددی مداد به کلمه نسبت داده شده است.
- اثر بخشی کلمه در هستی به این دلیل است که تجلی وجود در هستی است و در درون آن تمرکزی از اسماء الهی یافت می‌شود. به همین دلیل مداد کلمات می‌تواند جلوه‌های متعددی از اسم خدا را در هستی بسط و گسترش دهد.
- در واقع هر بسط و گسترشی در عالم مرهون این ویژگی اسم و کلمه است. بدین ترتیب می‌توان مداد را جوهر هستی که همان هست است معرفی کرد که به وسیله کلمات الهی بسط می‌یابند. و به واسطه آن حقایق نزول یافته و موجودات به ظهور رسیده و نمایان می‌گردند

عمل در ساحت انسان

- تفاوت موجودات در شکلی است که به خود می‌گیرند و گرنه همه از یک سنخ می‌باشند. از این رو جوهر وجودی انسان و تمامی موجودات، از هست حظ و بهره می‌برند.
- در ساختار وجودی انسان، هر آن چه که عامل ظهور و بروز می‌گردد حکایت از جریان حقیقت جوهر کلمات دارد. از این رو علم و ایمان و نیت که عامل ظهور اعمال و افعال آدمی است، ناظر به جریان حقیقت جوهر و رقم خوردن عملی به واسطه قلم دارد.
- هر عملی خود نقش نگارندگی در ساحت وجودی انسان را داراست از این رو عمل، با تثبیت ایمان و علم و باور موجود در بطن آن در ساحت وجودی، جوهر به ظهور رساننده اعمال را در آدمی پررنگ‌تر می‌نماید. که از آن می‌توان تعبیر به توسعه وجودی و حظ بیشتر بردن از وجود نمود.

آثار قلم در زندگی انسان

- **قلم و نزول حقایق**

- بنابراین نزول علم از مرتبه‌ای به مرتبه‌ای دیگر که توأم با ثبت و وساطت قلم است نیازمند حدود متناسب می‌باشد. لذا مطالب این علم برای تبیین لازم است از حالت کلی خود خارج شده و با تفصیل آن با قلم تفکر به صورت سطرهایی در ذهن در آید و با مدیریتی آن را به مخاطب انتقال دهد. بیان فرد برای مخاطب قلمی است که مطالب علمی را در ذهن و یا روح وی ثبت و سطر می‌کند.

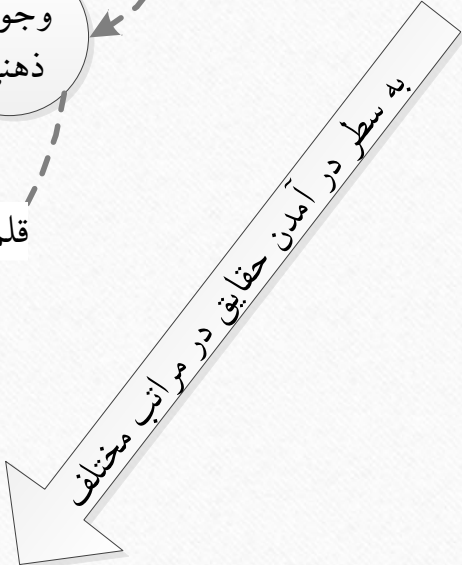
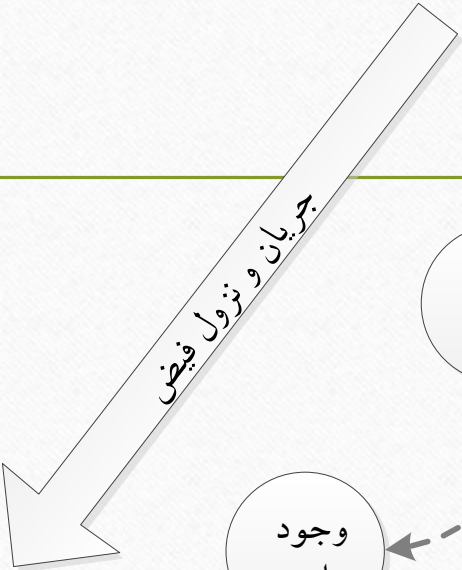
-
- علم که حقیقتی بسیط در گستره وجودی فرد بود، از مرتبه بدون حد و مرز با قلم به مرتبه‌ای محدود نازل می‌گردد.
 - بیان علم باعث شد تا علمی در قلبی سطر شود. بنابراین بیان آن علم که باعث ثبت شده نوعی قلم است که از مرتبه وجودی کسی علم را به مرتبه وجودی دیگری انتقال می‌دهد.
 - این علم می‌تواند با قلم بر کاغذ نیز سطر شود که در این صورت مرتبه ذهنی علم به مرتبه خارجی نزول می‌یابد.
 - چنان که مشاهده گردید قلم در هر مرتبه‌ای از سنخ همان مرتبه می‌باشد، حال آن که حقیقت قلم که همان سببیت نزول و ظهور و به ثبت رسیدن حقیقتی در موطن خود می‌باشد در همه اشکال خود جاری است.

قلم در مراتب وجود

هست

وجود ذهنی

وجود خارجی

قلم

قلم

قلم ابزار ثبت در درون و ابراز به بیرون

- هر مؤلفه و عنصری از ساختار وجودی او می تواند نقش قلم را برای او ایفا کند.
- بدین ترتیب انسان با اعضاء و جوارح و قوای درونی خود مانند خیال و وهم به ثبت در درون خود می پردازد و نیز برای تأثیر بر روی دیگران و یا خبر دادن وضعیت خود به دیگران از ابزار متناسب استفاده می کند.
- انسان برای ثبت حقایق در درون خود و ابراز آن تنها در این دنیا فرصت دارد و آن نیز دارای قواعدی است که باید در این کتابت اختیاری خود آنها را به جدّ توجه کند.

قلم ابزاری برای هدایت یا ضلالت انسان

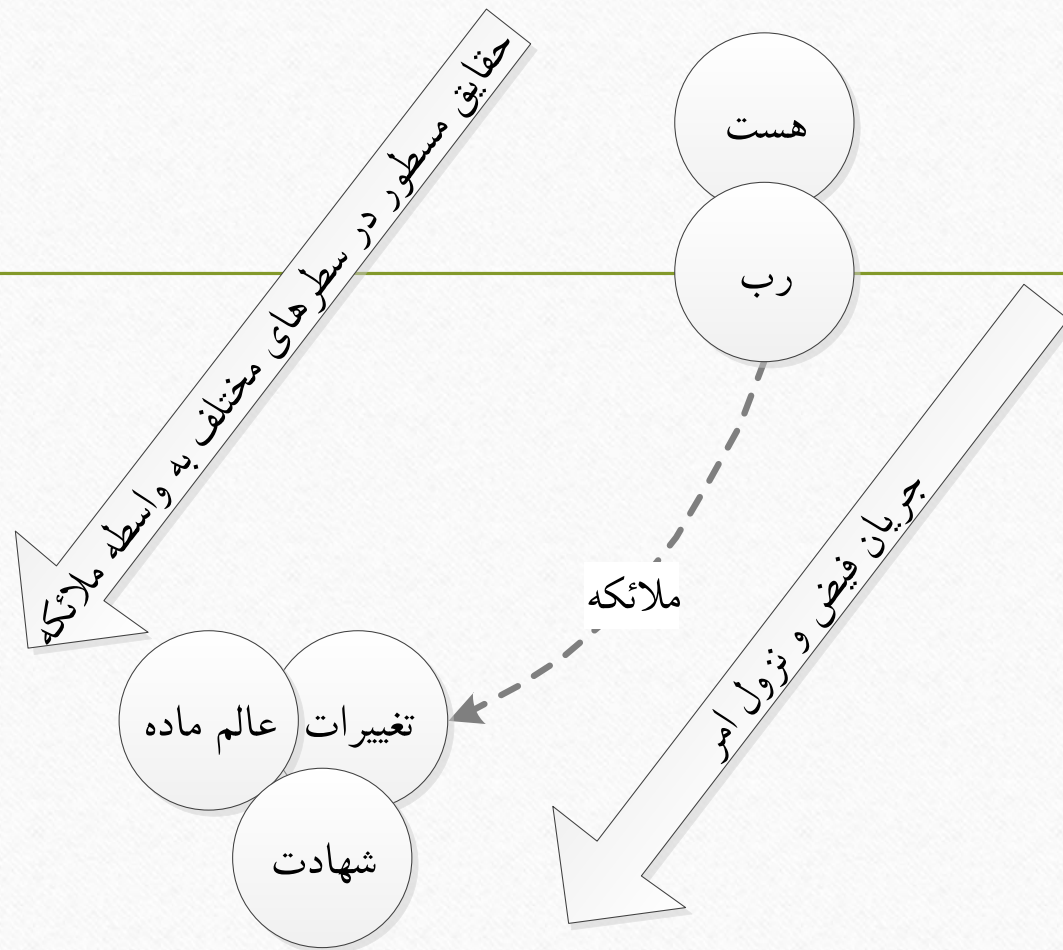
- هر ثبتي که با قلم در تکوين صورت مي گيرد به طور قطع در جهت هدایت مخلوقات است، اما ثبتي که در حوزه انسان واقع مي شود منوط به نوع بهره گيري و تسخيري که مي کند مي تواند هدایت ساز و يا گمراه کننده باشد.

قلم و وسائط

• روح

• روح حقیقتی مجرد است که قادر است با نظام طبیعت تألیف یافته و حیات را در آن انتقال دهد لذا هر تغییر و تحولی در طبیعت به واسطه روحی است که در شیء دمیده شود. برای دمیده شدن روح در هر شیء اقتضاء و إذن الهی لازم است.

ملائکه

• مواردی از وساطت ملائکه در ثبت را می‌توان با توجه به آیات و روایات به دست در عناوین زیر جستجو کرد:

- دعای ملائکه برای انسان
- نصرت و یاری ملائکه
- ملائکه و ثبت اعمال انسان
- ملائکه و رقم زدن تغییرات
- ملائکه و جریان تدبیر ربوبی در نظام عالم
- نزول ملائکه در شب قدر
- ملائکه و نگارش تقدیر در شب قدر

انسان کامل

- قلم و نزول حقیقت در شب قدر، گویای نقش انسان کامل در ثبت مقدرات برای هستی است.
- همچنین نقش هدایتی انسان کامل که باعث هدایت عده‌ای می‌شود و عده زیادی از او اعراض می‌کنند نشان دهنده نقش ثبت‌کنندگی اوست.

نقش انسان کامل در ثبت

- وساطت انسان کامل در هستی
- وساطت انسان کامل در مقدرات انسان
- وساطت انسان کامل در هدایت انسان
- سنی که به وسیله انسان کامل در زندگی بشر ثبت می شود.
- اوامری که به عنوان معروف از جانب او به انسان ابلاغ می شود.
- نواهی که به عنوان منکر از جانب او به انسان ابلاغ می گردد.
- شفاعت او نسبت به رشد و کمال و ارتقاء درجات
- ثبت خیرات و باقیات صالحات که موجب استفاده معنوی و مادی دائمی است.
- نسل و ذریه نیک
- اجرای حکومت و حاکمیت الهی

وَالْقَلَمُ وَهَاتِي سِطْرُونَ